

РОЛЬ КОМАРІВ У ПОШИРЕННІ СЕТАРІОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Клименко О.С.

Полтавська державна аграрна академія

Проблема збереження генофонду домашніх і сільськогосподарських тварин тісно пов'язана з вирощуванням здорового поголів'я та захистом від захворювань різної етіології. Важливу роль у поширенні хвороб тварин, особливо паразитарних, відіграють сучасні економічні відносини між країнами при експорті чи імпорті. Можливо завезення тварин на територію України з інших держав є однією з причин поширення філяріатозів. Раніше ці хвороби реєструвалися в тропічних і субтропічних країнах. Проте, останнім часом збудники філяріатозів, особливо сетарії та дирофілярії, мають широке поширення на території України [1]. Екстенсивність сетаріозної інвазії у великій рогатій худоби на території Полтавської області становить 6,7 %.

Збудниками сетаріозів є гельмінти, які паразитують на серозних оболонках діафрагми та внутрішніх органів тварин: кишечника, підшлункової залози, серця, інколи вони виявляються в очних яблуках, головному та спинному мозку. Сетарії - біогельмінти, в їх розвитку приймають участь проміжні хазяїни, якими є комарі родів *Anopheles* (*A.caspius*, *A.vexans*), *Culex* (*C.pipiens*) та *Aedes* sp. Самки комарів, які живляться кров'ю уражених сетаріями тварин, заковтують личинок-мікросетарій, в них вони за 16-24 днів досягають інвазійної стадії. При повторному живленні личинки проникають в організм тварин і мігрують в місця локалізації [4].

На думку вчених поширенню цього захворювання сприяють сприятливі умови для розвитку комарів: наявність річок, озер, ставків, боліт. Існує гіпотеза, що глобальне потепління клімату сприятиме поширенню кровосисних комах, а отже, і розповсюдженню сетаріозу.

Появу спорадичних випадків або спалахів сетаріозу в регіонах, яким раніше не були властиві ці захворювання, вчені пов'язують з певними факторами, зокрема: частими опадами, підвищенням температури повітря, утворенням екологічної ніші для інтенсивного живлення комарів. Важливу роль відіграє антропогенний фактор, вплив людини на навколишнє середовище, що забезпечує збільшення популяції кровосисних комах [3].

Активність комарів залежить від кліматичних умов. Раніше було загальноновизнано, що основною умовою є висока вологість повітря, це й сприяло поширенню кровосисних комах. Проте, останнім часом, використовуючи різні методи кількісного обліку, А.С. Мончадський з співробітниками показали перевагу інших факторів, таких як, температура повітря, швидкість вітру та інтенсивність світла. Зниження освітлення, коли настають сутінки, різко стимулює активність комарів, а пряме сонячне світло, навпаки, пригнічує їх. Вітер запобігає льоту кровосисних комах: комарі не нападають при порівняно невеликій швидкості повітря (1,5 - 2 м/сек) [2]. В теплу пору року створюють-

ся ідеальні умови для льоту комарів: самки комарів можуть відлітати від місць виплоду на 1,5 - 2 км, а в окремих випадках - на відстань до 12 км. Отже, тварини, уражені сетапіями, в теплий період року забезпечують безперешкодне перезараження та циркуляцію збудника сетапіозу в біоценозах та антропоценозах.

Патологічні зміни при цьому захворюванні впливають на генетичний потенціал та відтворну здатність тварин, що може проявитися у майбутніх поколіннях. Виходячи з цього, виникає необхідність створення системи нагляду за цим захворюванням та впровадження комплексу лікувально-профілактичних заходів у загрозливих регіонах. Лише здорові тварини - запорука економічної стійкості галузі тваринництва та можливість збереження генофонду продуктивних домашніх тварин нашої держави.

Література

1. Дахно І., Шкурка К., Дахно Г. та ін. Сетапіоз великої рогатої худоби // Ветеринарна медицина України. - 1999. - №6. - С.40.
2. Жизнь животных / Под. ред. В.Е. Соколова. - М., 1984. - 463 с.
3. Макфедьен Э. Экология животных. - М.: "Мир", 1965. - 375 с.
4. Паразитология та інвазійні хвороби тварин / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, Н.М. Сорока. - К.: Вища освіта, 2003. - 464 с.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИТОГЕНЕТИЧНИХ МЕТОДІВ В ЗБЕРЕЖЕННІ ГЕНОФОНДУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Єфіменко Л.Й.

Інститут тваринництва УААН

Наслідком процесу інтенсифікації та індустріалізації тваринництва в Україні є негативні зміни в використанні генофонду сільськогосподарських тварин, а саме, глобальне поширення генетичного матеріалу щодо невеликої кількості представників комерційних порід. Ця тенденція розповсюджується і на представників других видів домашніх тварин, щоправда, з деякою відміною – комерційні породи, в основному, є наслідком процесу диктату моди на ті чи інші породи. Така практика поєднана з небезпекою зменшення генетичної різноманітності видів свійських тварин, зниження неспецифічної резистентності, накопичення генетичних дефектів, що в умовах нестабільного екологічного оточення може привести к непередбаченим результатам.

Так як генотипи є важливими складовими частками усієї біосфери, то проблема сучасній та майбутній селекції сільськогосподарських тварин - це захист та збереження генофонду сільськогосподарських тварин, особливо нечисленних та локальних порід.